

Til lovforslag nr. L 26. Tillægsetænkning afgivet af socialudvalget den 21. maj 1986

Tillægsetænkning

over

Forslag til lov om delpension

Udvalget har, efter at lovforslaget ved 2. behandling blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet dette i nogle møder og har herunder stillet et spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret skriftligt. Besvarelsen er medtaget som bilag til tillægsetænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af socialdemokratiets og socialistiske folkepartis medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* i den udformning, hvori det foreligger efter 2. behandling.

Et *mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) ønsker at udtale følgende:

Socialdemokratiet må konstatere, at regeringspartierne og det radikale venstre ikke har skyggen af vilje til at forhandle om en ordning, der giver mulighed for både delpension og delefterløn.

De mange smukke ord om en bred tilslutning i folketinget og om støtte fra arbejdsmarkedets parter dækker alene over den kendsgerning, at socialdemokratiet skulle acceptere regeringens lovforslag og tage sit eget lovforslag af bordet.

At den ene af arbejdsmarkedets parter – LO – har vendt sig mod regeringens lovforslag,

er tilsyneladende også helt uden betydning for regeringspartierne og det radikale venstre.

Med det spinklest mulige flertal tvinges en delpension igennem til fordel for faggrupper som advokater, arkitekter, landinspektører og landmænd.

Den almindelige lønmodtager står – med regeringens lovforslag – i en håbløs situation med risiko for at blive en arbejdsmarkedsregulator, og det socialpolitiske sigte fortaber sig i det uvisse.

Regeringspartierne og det radikale venstre konfiskerer samtidig det, der er tilbage i den sociale pensionsfond – penge, der skulle udbetales til landets pensionister.

Socialdemokratiet vil følge udviklingen nøje. Pengene fra den sociale pensionsfond skal udbetales til pensionisterne, og lønmodtagerne opfordres derfor til at vente med at gå på delpension, til en anden sammensætning af folketinget gør det muligt også at gå på delefterløn.

Mindretallet indstiller på denne baggrund lovforslaget til *forkastelse*.

Et *andet mindretal* (socialistiske folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*.

Agnete Laustsen (KF) fmd. Karen Højte Jensen (KF) Lizzie Lichtenberg (KF)

Merete Aarup (KF) Birthe Rønn Hornbech (V) Hanne Severinsen (V)

Birgith Mogensen (CD) Arne Bjerregaard (KrF) Hanne Andersen (S) Mette Groes (S)

Jytte Andersen (S) Joanna Rønn (S) Erik B. Smith (S) nfmd. Taanquist (S)

Agerschou (SF) Birthe Hansen (SF) Aase Olesen (RV)

Partierne VS, FP og FD havde ikke medlemmer i udvalget.

Udvalgets spørgsmål nr. 47 til socialministeren og dennes besvarelse**Spørgsmål:**

Hvilke fordele eller ulemper vil det medføre at indføre såvel en delpensions- som en delefterlønsordning?

Svar:

Socialdemokratiet fremsatte den 17. april 1986 forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (L 239), der indebærer en udbygning af efterlønsordningen med en delefterlønsordning.

Lovforslaget er udarbejdet ud fra den forudsætning, at det af socialministeren stillede lovforslag om delpension vedtages.

Den helt afgørende forskel mellem en delpensionsordning og en delefterlønsordning er, at delpensionen principielt står åben for alle med en vis tilknytning til arbejdsmarkedet og er finansieret af det offentlige og derfor skal administreres af de kommunale socialforvaltninger. I modsætning hertil er adgang til delefterløn betinget af medlemskab af en arbejdsløshedskasse, ordningen finansieres principielt af arbejdstagere og arbejdsgivere, og den skal administreres af arbejdsløshedskasserne.

De to ordninger sigter imidlertid i vidt omfang mod samme personkreds, har samme formål og derfor også mange lighedspunkter.

Delpensionsordningen sigter som nævnt mod at dække alle erhvervsaktive i en bestemt aldersgruppe, men for at opfylde formålet om en nedtrapning af arbejdsindsatsen knyttes der for lønmodtagere et adgangskriterium på 10 års indbetaling af fuldt bidrag til ATP inden for de seneste 20 år til ordningen. Selvstændige erhvervsdrivende vil tilsvarende få adgang under forudsætning af en vis forudgående virksomhed som selvstændig.

Adgang til delefterløn forudsætter 10 års medlemskab af en anerkendt arbejdsløshedskasse inden for de seneste 15 år. Dette bevirker, at de ca. 25 pct. af lønmodtagerne, som

ikke er A-kassemedlemmer, herunder typisk de fleste tjenestemænd og de ca. 75 pct. af de selvstændige erhvervsdrivende, der ikke er A-kassemedlemmer, ikke vil kunne få delefterløn.

En lille gruppe medlemmer af arbejdsløshedskasserne vil ikke opfylde kriteriet om medlemskab af ATP, og nogle af disse, f.eks. personer med lange arbejdsløshedsperioder, kan eventuelt komme med i en delefterlønsordning.

Der vil være en række ulemper forbundet med etablering af en delefterlønsordning sideløbende med en delpensionsordning. Efter drøftelse med arbejdsministeriet skal socialministeriet fremhæve følgende forhold:

Eksistensen af to ordninger vil for det første betyde, at området bliver uoverskueligt for både borgere og myndigheder.

Personer, der opfylder betingelserne for at deltage i begge ordninger, skal foretage et valg, hvis konsekvenser måske ikke helt kan overskues, og hvor det kan være svært at rådgive hensigtsmæssigt. Dette hænger sammen med, at to forskellige administrative systemer skal udarbejde regler, uddanne sig i disse regler samt fortolke og rådgive om de to ordninger.

Der vil også komme til at eksistere to forskellige ankesystemer, og det må derfor anses for uundgåeligt, at de to ordninger vil udvikle sig forskelligt i en vis udstrækning, selv om der på centralt plan søges den bedst mulige koordination.

To ordninger vil derfor ud over uoverskuelighed betyde en uhensigtsmæssig udnyttelse af de administrative ressourcer. Der kan i denne forbindelse ikke sammenlignes med, at der i forvejen består forskellige ordninger inden for de to områder, nemlig efterløn og førtidspension. Her er der tale om ordninger, der principielt i vidt omfang sigter mod forskellige grupper. Hvor adgangen til efterlønnen kun er betinget af forsikring i kraft af medlemskab af en arbejdsløshedskasse, er adgangen til førtidspension betinget af, at

Bilag til tillægsbet. o. lovf. om delpension

der foreligger særlige helbredsmæssige forhold, eller at de pågældende har et forsørgelsesbehov. Der er derfor tale om to forskellige regelsæt, der i vid udstrækning kan eksistere og udvikle sig uafhængigt af hinanden. De to ordninger supplerer, men kan ikke erstatte hinanden.

En anden ting er, at for mange ansøgers vedkommende kan både efterløn, førtidspensionering og delpension komme på tale. Socialforvaltningen har i dag i forbindelse med administrationen af førtidspensionslovgivningen erfaring i at skulle bedømme en ansøgers rettigheder efter anden lovgivning og forekommer derfor at være bedst egnet til en samlet vurdering af mulighederne.

To ordninger kan betyde en uheldig udvikling i retning af en A-ordning for personer, der er arbejdsløshedsforsikrede, og en B-ordning for ikke-forsikrede.

Dette hænger sammen med, at de to ordninger finansieres forskelligt. Delpensionen er en 100 pct.s skattefinansieret ydelse, medens A-kassemedlemmerne selv deltager i finansieringen af delefterlønsydelse.

Der kan derfor rejses spørgsmål om, hvad formålet skulle være med at etablere et særligt bidragsfinansieret system, når der allere-

de eksisterer et offentligt finansieret system, der står åbent for den samme persongruppe.

Dette kan kun skabe forventninger om, at der kan opnås særrettigheder i delefterlønsordning i forhold til delpensionsordningen. Det forekommer ikke ellers rimeligt, at medlemmer af arbejdsløshedskasser sammen med arbejdsgiverne skal afholde udgifterne for dem, der ønsker at benytte en ordning, medens det offentlige afholder udgifterne ved den alternative ordning.

Modsat kan der peges på, at etableringen af to ordninger vil betyde en udvidelse af personkredsen, idet den foran nævnte lille gruppe formentlig vil opfylde betingelsen for delefterløn uden at opfylde kravet om indbetaling af de nødvendige ATP-bidrag, der er en forudsætning for delpension. Skønnes der at opstå behov herfor kan denne gruppe, der omfatter personer med længere arbejdsløshedsperioder, i givet fald opnå adgang til delpension ved en ændring af adgangskriterierne. Det skal imidlertid i denne forbindelse understreges, at formålet med delpensionsordningen er en gradvis nedtrapning af den hidtidige arbejdsindsats med henblik på en mere glidende overgang fra erhvervsaktivitet til pensionisttilværelse.